

er muligt — paa Grundlag af Samfundsinteressen —, og da tror jeg, det er heldigt, at de ikke blive alt for smaa. Jeg kan paa Forhaand sige, at jeg ved, at man mange Steder har haft sin Opmærksomhed henvendt paa denne Sag og har gjort et forberedende Arbejde for at tilfredsstille Lovforslagets Krav. I Husmandsforeningerne har man nærmest set Sagen i Forbindelse med Loven om Jord til Landarbejdere. Man tænker paa at købe Grunde til Udstykning og derved opnaa billigere Priser. Det vilde selvfølgelig være kedeligt, om det skulde vise sig, om den Haand, der er rakt ud gennem dette Forslag, ikke blev taget imod af Befolkningen gennem en Interesse, der er stor nok til at udnytte Sagen paa rette Maade. Jeg tror dog, at Forudsætningerne herfor ere til Stede.

§ 2 omhandler Besiddelsesformen. Der er jo meget forskellige Meninger om, hvilket Besiddelsesforhold der er det heldigste, men jeg tager neppe fejl, naar jeg siger, at den langt overvejende Del af Befolkningen foretrækker fri Ejendom. Det nytter jo ingen Ting, at man her diskuterer om, hvilken der er den heldigste Besiddelsesform, det kommer dog an paa, hvilken Form de, der skulle have Lodderne, anse for den bedste. Derfor er det heldigt, at det overlades til Foreningerne at bestemme Formen. Jeg tvivler nu ikke om, at som Landet ligger, som man siger, for Øjeblikket, vil den fri Besiddelsesform for den langt overvejende Del blive benyttet. Slige Foreninger ville jo heller ikke let kunne bruge Fæsteformen. En Forening kan opstaa, gøre sit Arbejde og derpaa sygne hen; det er ikke naturligt for den at være Jorddrot og have nogen staaende i Fæsteforhold til sig. Dog er det godt, at Forslaget aabner en Mulighed derfor. Det, man hidtil har kendt, har været privat Fæste. offentlig Fæste er jo noget andet. Jeg tror derfor, det er heldigt, at man lader denne Adgang staa aaben, man skal ikke være doktrinær, man ved heller ikke, hvad Fremtiden kan bringe, det er det vigtigste at overlade Folk at vælge den Form, der er heldigst og bekvæmest for dem. Kommuner kunne jo ogsaa bedre udbyde i Fæste — og i Henhold til § 10 er det muligt for dem —, Kommunerne og deres Styrelse ere jo noget vedvarende. Dog er det min private Mening, at det ikke vil ske i nogen stor Udstrækning; der er neppe ret mange Kommuner, der ville føle sig foranledigede til at gribe ind her. Men der kunde dog

være enkelte Tilfælde, hvor der i en Kommune ligger en Gaard, der er daarlig dreven, eller som maaske paa anden Maade er til Ulejlighed for Kommunen. Der kan der være Folk af en mindre heldig Beskaffenhed, der kan ogsaa være andre Ting i Vejen; Kommunen kan have forskellige Udgifter af denne Gaard. Hvis den nu kunde købe den til en rimelig Penge, kunde jeg tænke mig, at Kommunen sagde som saa: Lad os saa skaffe os den Gaard fra Halsen og udstykke den. Ikke at tale om, at Kommunen jo ogsaa kan handle ud fra de Samfundshensyn, som jeg har omtalt, og som ere gældende her. — Det er blevet nævnt, at Kommuneraadene derved vilde faa meget Arbejde ud over det, de nu have. Men det maa erindres, at det kun tillades Kommunerne at tage dette Arbejde op, det paabydes ikke. Man kan vel sige, at der kan komme andre ind i Kommuneraadene end dem, der har begyndt paa Arbejdet, men man maa dog huske, at alt kommunalt Arbejde er noget, man har paataget sig, man er ikke blevet det paatvunget.

Den ærede foregaaende Taler bragte Lovforslaget i Berøring med Forslaget om den almindelige kommunale Valgret og var noget betænkelig ved, hvad der vilde ske, naar Valgretsforslaget blev vedtaget. Jeg tror nu ikke, man skal nære altfor stor Betænkelighed derved. Jeg tror ikke, at der vil blive vendt op og ned paa alt af den Grund. Der kan nok være et og andet, der bliver anderledes, men at man skulde sætte et Plyndringssystem i Gang og tage Pengene fra Skatteydernes Lommer og derigennem lave noget, der vilde blive farligt, tror jeg ikke. Den Befolkning, man vil give Indflydelse gennem den almindelige Valgret, er lige saa sparsommelig og fornuftig som den, der nu har Hovedindflydelsen. Men det glædede mig for saa vidt, at det ærede Medlem bragte Spørgsmaalet om almindelig kommunal Valgret i Forbindelse med denne Sag, idet jeg derved kom til at tænke paa, at man ser dog altsaa saaledes paa det, at Løsningen af Spørgsmaalet om den kommunale Valgret, som vi ikke have set noget til i denne Samling, dog maaske er ret nær foreliggende. Det skulde glæde mig, om jeg ikke tog fejl i dette, og jeg tror ogsaa, man kan gaa til det med frejdigt Mod.

Endelig skal jeg nævne § 7, hvori det samlede Beløbs Størrelse er angivet. Man har sagt, at det var en meget lille Sum, og at der neppe kunde udrettes me-